

ISSN 2223-3822

Liubokhynets, L., Bushovska, L. & Poplavska, O. (2019) Upravlinnia stratehichnymy aktyvamy mashynobudivnykh pidpriemstv za umov rozvytku tekhnologichnykh protsesiv [Management of strategic assets of machine-building enterprises under conditions of technological processes development]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 21, no. 2, pp. 88-96. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19llsrtp.pdf>

SEPS

Journal

Socio-Economic
Problems and the State

УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМИ АКТИВАМИ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗА УМОВ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Лариса Любохинець, Леся Бушовська, Ольга Поплавська

Хмельницький національний університет

вул. Інститутська 11, м. Хмельницький, 29016, Україна

e-mail: Lubohinets@ukr.net

Article history:

Received: October, 2019

1st Revision: October, 2019

Accepted: November, 2019

JEL classification:

D25

UDC:

658.152

DOI:

Анотація. У даній статті досліджено важливі завдання інвестиційної діяльності підприємств, обґрунтовано фундаментальні положення для подальшого дослідження управлінських процесів. Важливим завданням інвестиційної діяльності підприємств є вибір найбільш ефективних напрямів вкладення коштів для підвищення його конкурентного статусу, зростання прибутковості та забезпечення подальшого успішного функціонування.

В умовах слабкого економічного розвитку, низької купівельної спроможності юридичних та фізичних осіб, низьким рівнем їх доходності підприємствам необхідно надавати переваги саме реальним інвестиціям, зокрема, забезпечити оптимальний вибір певних видів активів як об'єктів інвестування, оскільки вітчизняний ринок фінансових послуг потребує суттєвого удосконалення для можливості забезпечення фінансовими інструментами підприємств як споживачів послуг з фінансових інвестицій. Тенденції розвитку управлінської діяльності визначають напрям поведінки підприємства в сфері наукових досліджень і розробок, спрямованої на формування потенціалу, достатнього для врахування зміни зовнішнього оточення й досягнення довгострокових цілей, а також ефективної реалізації стратегії інвестиційної діяльності підприємства. При цьому тенденція розвитку системи управління інвестиційною діяльністю повинна бути не тільки погоджена зі стратегією розвитку підприємства, але й в окремі періоди (наприклад, в умовах депресії й кризи) бути її першоосною.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, активи, управління, ресурси, технологічний процес, ринок.

Любохинець Л., Бушовська Л., Поплавська О. Управління стратегічними активами машинобудівних підприємств за умов розвитку технологічних процесів. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2019. Вип. 2 (21). С. 88-96.

URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19llsrtp.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

На протязі тривалого періоду часу актуальними питаннями в системі управління підприємствами були і залишаються питання управління основними засобами та різними видами оборотних активів, які взаємодіють між собою в ході виконання кожного господарського процесу і забезпечують здійснення підприємством операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Проте, розвиток соціально-економічних відносин спонукає до виникнення творчої, інтелектуальної праці на багатьох робочих місцях машинобудівних підприємств різних категорій працюючих. Тому впродовж останніх років невід'ємною складовою активів підприємств виступають нематеріальні активи, які дозволяють підприємствам сформувати цілий комплекс конкурентних переваг у маркетингу, виробництві, науково-дослідній діяльності, в інформаційній системі підприємства. Це вимагає розробки принципово нового комплексного підходу в управлінні інвестиційною діяльністю підприємства у поєднанні із формуванням ефективної системи управління активами підприємства та джерелами їх інвестування, із врахуванням особливостей сучасних ринкових умов господарювання.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

У наукових працях вчених Є. А. Бельтюкова, І. О. Бланка, Л. Дж. Гітмана, Н. П. Карачіної, П. Массе, В. П. Мікловди та ін. обґрунтовано фундаментальні положення для подальшого дослідження управлінських процесів інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств та їх стратегічних активів. Розвиток соціально-економічних відносин, потенціалу технічної модернізації, посилення інтеграційних впливів вимагають нових наукових розробок для забезпечення інтеграції та адаптації підприємств машинобудування до змін ринкового середовища і підвищення їхньої конкурентоспроможності як на вітчизняному, так і на зовнішньому ринках.

3. Постановка завдання.

Метою даної статті є дослідження стратегічних активів машинобудівних підприємств за умов розвитку технологічних процесів.

4. Виклад основного матеріалу.

Найбільш характерними ознаками сучасних позитивних тенденцій у розвитку підприємств повинні бути: створення принципово нових технологій виробництва наукомісткої, високоякісної, з унікальними споживчими властивостями техніки майбутнього для світового індустріального ринку; високий ступінь гнучкості й адаптивності підприємства до динамічних змін зовнішнього середовища та кон'юнктури ринку; зміцнення і розвиток взаємовигідного довгострокового співробітництва із замовниками, постачальниками та іншими партнерами; високий імідж і бездоганна репутація підприємства на зовнішньому ринку [5, с. 53]. Отже, успішна та ефективна діяльність підприємства, ефективне використання його активів визначають його ринкову вартість та ринкову активність, яку можна виміряти видами ринків, на яких підприємство здатне здійснювати успішну діяльність.

В свою чергу, вдала ринкова активність підприємства призводить до зростання його капіталу і підвищує вартість та якість активів. При цьому необхідно враховувати, що кожен вид діяльності, кожен вид ринку і кожен вид активів підприємства мають тісний взаємозв'язок (табл. 1).

Таблиця 1. Матриця взаємодії ринків, видів діяльності та активів підприємства

Види діяльності Типи ринків	Операційна діяльність	Інвестиційна діяльність	Фінансова діяльність
Ринок товарів і послуг	Придбання сировини, матеріалів, комплектуючих, товарів, реалізація продукції, придбання і реалізація послуг	Придбання сировини, матеріалів, комплектуючих для інноваційних проєктів	Фінансове забезпечення придбання активів та послуг
Ринок необоротних матеріальних активів та пов'язаних з ним послуг	Придбання запасних частин для поточних ремонтів, проведення орендних операцій	Модернізація існуючого обладнання, придбання нового обладнання та технічного оснащення; реалізація необоротних матеріальних активів, які не використовуються на підприємстві, лізингові операції	Фінансове забезпечення придбання необоротних активів та послуг, пов'язаних з їх запровадженням
Ринок нематеріальних активів та інновацій	Введення в експлуатацію придбаних нематеріальних активів та інноваційних технологій	Придбання та оновлення сучасних виробничих технологій, ліцензій, ноу-хау, інформаційних систем та технологій; реалізація нематеріальних активів, які не використовуються на підприємстві, лізингові операції	Фінансове забезпечення придбання нематеріальних активів та інновацій
Фінансовий ринок	Формування дебіторської та кредиторської заборгованості	Здійснення фінансових інвестицій (операції з цінними паперами)	Розміщення коштів на депозит, одержання кредитів

Джерело: сформовано авторами за [1].

Ринком товарів і послуг виступає внутрішній ринок, а також зовнішні ринки тих підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, в тому числі придбання сировини, матеріалів, комплектуючих, реалізацію продукції, придбання і реалізацію послуг.

Окремо виділений ринок необоротних матеріальних активів та пов'язаних з ним послуг, оскільки машинобудівні підприємства мають специфіку у формуванні матеріально-технічного забезпечення виробничих процесів для виготовлення складної технічної продукції, яке першочергово визначає їх здатність до запровадження інновацій та конкуренто-спроможність на ринку.

На фінансовому ринку підприємства виступають, в основному, як користувачі банківських кредитів, що пояснюється його слабким розвитком. Таким чином, інвестиційна діяльність підприємств у поєднанні із операційною та фінансовою представлена на всіх видах ресурсних ринків, і на фінансовому ринку, проте за переліком інновацій вона є найменш диверсифікованою, хоча має важливе значення для забезпечення інвестиційної та операційної діяльності [1].

Таким чином, активи підприємств виступають основою їх інвестиційної діяльності, активності на внутрішніх і зовнішніх ринках, сприяють запровадженню сучасних технологій у виробничі процеси для підвищення конкурентоспроможності і прибутковості. Формування і використання активів підприємств як об'єктів інвестування пов'язано із потребою підприємств удосконалення управління ними, оскільки швидкі темпи розвитку науково-технічного прогресу призводять до появи

нових видів активів на ресурсних ринках та наповненню новим змістом суті різних економічних категорій і понять, які пов'язані з ними.

Так, наприклад, ресурсна теорія, що ґрунтується на концепції економічної ренти і погляді на компанію, як на портфель здібностей і компетенцій, знайшла своє продовження в сучасній концепції стратегічних ресурсів, під якими розуміють активи (доступні), які шляхом використання здібностей (неосяжних стратегічних ресурсів), є цінними, незамінними і за умови створення ефективної системи управління ними на підприємстві є результатом формування стійких конкурентних переваг компанії та досягнення ключових показників ефективності [4].

Проте, неосяжні ресурси підприємств, не можуть формуватися без доступних ресурсів, і неосяжні ресурси виникають в процесі використання, обігу, трансформації, різних економічних перетворень всіх видів активів при здійсненні ними операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Але, особливістю стратегічних активів підприємств виступає їх здатність забезпечити як економічній системі якісно новий етап розвитку всіх її структурних елементів, а характерними рисами стратегічних активів виступають доступність, вартість, ефективність використання, інноваційність, прибутковість (рис. 1).

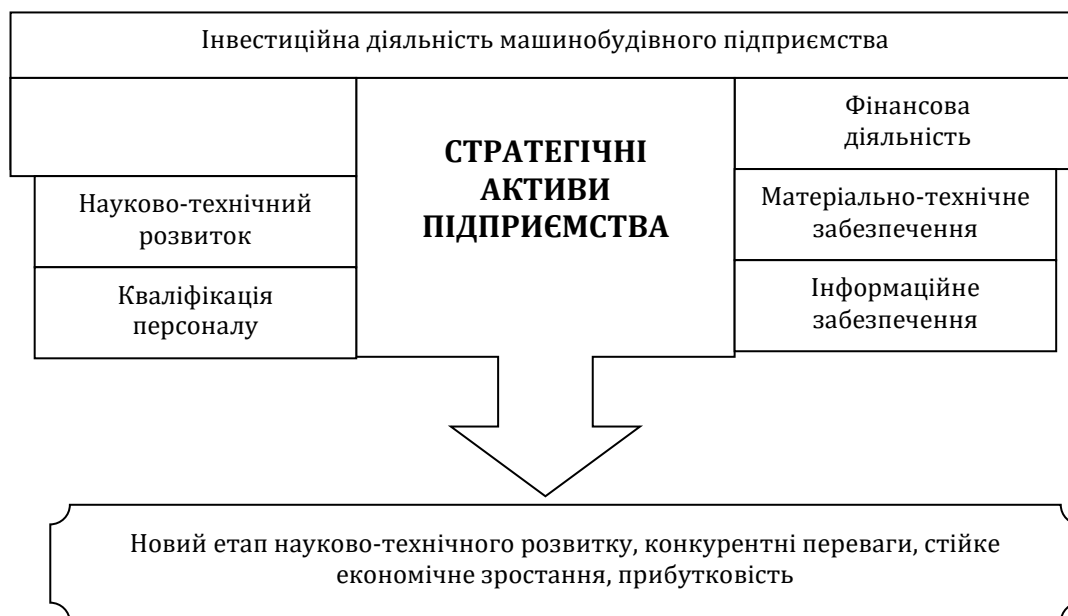

Рис. 1. Мета формування стратегічних активів машинобудівних підприємств

Джерело: побудовано авторами за [1; 4].

Тому під стратегічними активами підприємств, на нашу думку, доцільно розуміти як доступні, так і неосяжні активи, проте в подальшому, ми будемо акцентувати в першу чергу увагу на доступних стратегічних активах. Доступність стратегічних активів машинобудівного підприємства підтверджується наявністю таких на внутрішньому і зовнішньому ринку, а також здатністю підприємства до їх формування та використання.

Вартість стратегічних активів відображує їх ринкову оцінку, за якою вони надходять на підприємство, зараховуються на його баланс та визначають собівартість продукції, робіт, послуг в процесі їх використання, а також приймають участь у формуванні ринкової вартості та прибутковості підприємства.

Використання стратегічних активів, які і всіх інших об'єктів інвестиційної діяльності, проявляється також в одержанні машинобудівним підприємством соціально-економічних ефектів.

Кожне підприємство має доступ до певного виду активів, що і його конкуренти,

проте стратегічними активами як об'єктами інвестування виступають для кожного підприємства різні активи, оскільки це залежить від фінансово-економічного розвитку підприємства, специфіки його функціонування, рівня розвитку системи управління підприємством, кадрового забезпечення, особливостей його інвестиційної діяльності та загального вміння ефективно використовувати стратегічні активи підприємства.

Для формування стратегічних активів підприємств необхідне послідовне виконання наступних управлінських дій (рис. 2.).

Завдяки формуванню підприємствами стратегічних активів як об'єктів інвестування та їх використанню у підприємств будуть здійснюватися процеси накопичення інших видів ресурсів, які будуть становити цінність для їхніх клієнтів та власників, що буде проявлятися в задоволенні потреб покупців, працівників підприємства, підвищенні конкурентоспроможності продукції, прибутковості підприємства та зростанню його іміджу на ринку.

Формування стратегічних активів підприємств передбачає врахування значної кількості факторів, які необхідно поєднувати в процесі прийняття управлінських рішень для вибору оптимального варіанту із багатьох можливих. В таких умовах прийняття обґрунтованого рішення вимагає визначення чіткої мети, точних даних щодо умов прийняття рішення, обґрунтованої інформації щодо всіх можливих альтернатив та раціональну систему впорядкування переваг за ступенем їх важливості.

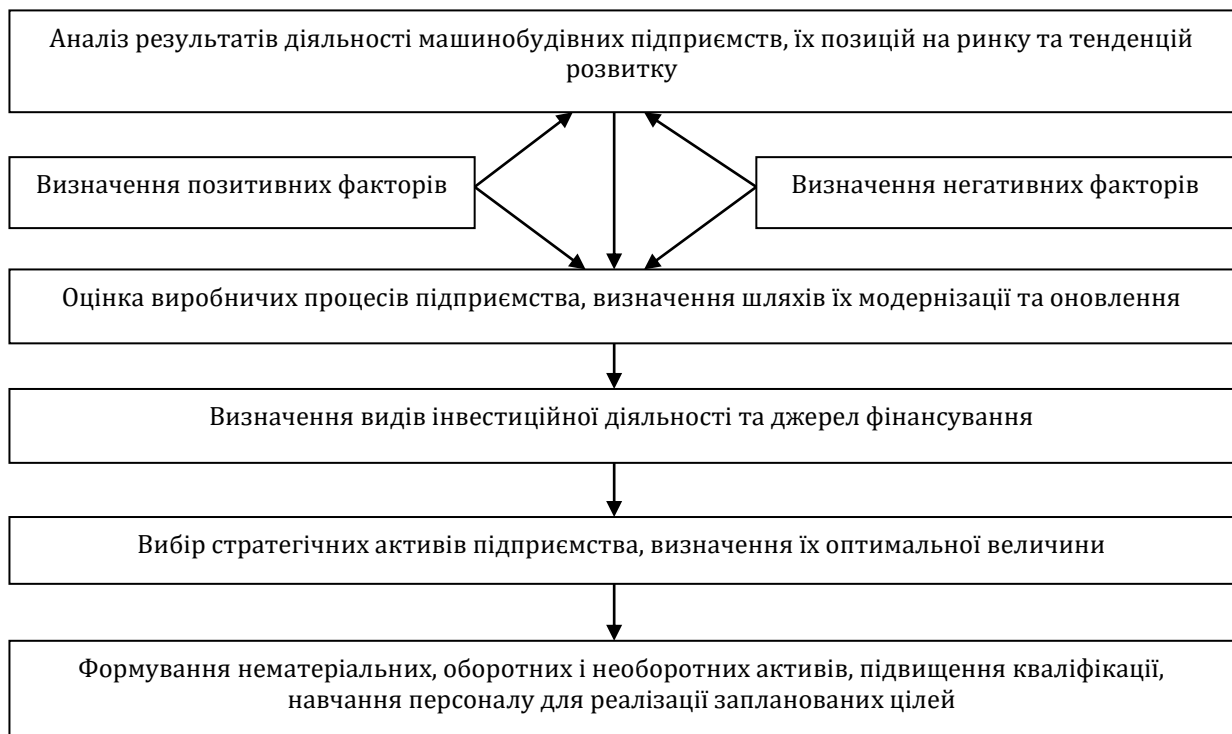

Рис. 2. Особливості формування стратегічних активів машинобудівних підприємств

Джерело: побудовано авторами за [2].

Процес прийняття управлінського рішення передбачає наявність таких складових як:

- керовані змінні – сукупність чинників та умов, що викликають появу тієї або іншої проблеми, які можуть змінюватись за результатами прийняття управлінського рішення суб'єктом господарювання;
- некеровані змінні – ситуації, на які не може впливати суб'єкт прийняття управлінського рішення, але які можуть змінюватись під впливом інших умов;

- обмеження на значення керованих і некерованих змінних, які в сукупності визначають допустимі значення можливих рішень;
- критерій (або критерії) для оцінки альтернативних варіантів можливих рішень, при цьому критерій може бути заданий кількісною моделлю або якісно (в термінах індивідуальних переваг або в термінах нечіткої логіки);
- вирішальне правило (або система вирішальних правил) – принципи і методи вибору рішення, в результаті застосування яких отримують рекомендації або обґрунтоване рішення; альтернативи (можливі результати), залежні як від значень якісних або кількісних керованих і некерованих змінних, так і від самого вибору [3, с. 4-10].

Важливою складовою управління інвестиційною діяльністю підприємства є формування інвестиційної політики, що має вирішальне значення для функціонування підприємства незалежно від розмірів та організаційно-правової форми. Рівень розвитку інвестиційної політики підприємства залежить від особливостей інвестиційної політики держави і, відповідно, на її формування впливають ринкові механізми та державне регулювання.

Позитивний вплив державного регулювання на інвестиційну діяльність підприємств вітчизняної промисловості проявляється в комплексі цілеспрямованих заходів щодо створення сприятливих умов для всіх суб'єктів господарювання з метою поживлення інвестиційної діяльності, підйому економіки, підвищення ефективності виробництва і вирішення соціальних проблем.

5. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

Таким чином, проведений аналіз інвестиційної активності підприємств свідчить про суттєві відтворювальні деформації інвестиційного процесу. Успішне здійснення модернізації української економіки вимагає проведення послідовної системної державної політики, спрямованої на радикальне збільшення обсягу інвестицій та його спрямування насамперед на технологічне оновлення існуючих виробничих потужностей, створення нових виробництв.

Оцінка інвестиційної активності підприємства відкриває нові можливості диверсифікації для вітчизняних і іноземних інвесторів, підвищує гарантію вкладення коштів в інвестиційні проекти підприємства. Вихідним принципом концепції ефективного інвестування має стати зменшення норми нагромадження та збільшення норми споживання у складі національного доходу, що дасть можливість соціально переорієнтувати економіку й спрямувати її на забезпечення потреб населення та неухильне підвищення його життєвого рівня. Протягом останніх десятиліть домінуюча практика менеджменту змінилася. Акцент управління змістився від досягнення економічної ефективності підприємства до забезпечення якості, гнучкості, обґрунтованості рішень і створення організаційного знання.

Тенденції розвитку управлінської діяльності визначають напрям поведінки підприємства в сфері наукових досліджень і розробок, спрямованої на формування потенціалу, достатнього для врахування зміни зовнішнього оточення й досягнення довгострокових цілей, а також ефективної реалізації стратегії інвестиційної діяльності підприємства. При цьому тенденція розвитку системи управління інвестиційною діяльністю повинна бути не тільки погоджена зі стратегією розвитку підприємства, але й в окремі періоди (наприклад, в умовах депресії й кризи) бути її першоосновою.

Author details (in Russian)

**УПРАВЛЕНИЕ СТРАТЕГИЧЕСКИМИ АКТИВАМИ
МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ
РАЗВИТИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ**

Лариса Любохинец, Леся Бушовская, Ольга Поплавская

*Хмельницький національний університет
ул. Інститутська, 11, г. Хмельницький, 29016, Україна
e-mail: Lubohinets@ukr.net*

Аннотация. В данной статье исследованы важные задачи инвестиционной деятельности предприятий, обоснованно фундаментальные положения для дальнейшего исследования управленческих процессов. Важной задачей инвестиционной деятельности предприятий является выбор наиболее эффективных направлений вложения средств для повышения его конкурентного статуса, рост доходности и обеспечения дальнейшего успешного функционирования.

В условиях слабого экономического развития, низкой покупательной способности юридических и физических лиц, низким уровнем их доходности предприятиям необходимо предоставлять преимущества именно реальным инвестициям, в частности, обеспечить оптимальный выбор определенных видов активов как объектов инвестирования, поскольку отечественный рынок финансовых услуг требует существенного усовершенствования для возможности обеспечения финансовыми инструментами предприятий как потребителей услуг по финансовым инвестициям. Тенденции развития управленческой деятельности определяют направление поведения предприятия в сфере научных исследований и разработок, направленной на формирование потенциала, достаточного для учета изменения внешнего окружения и достижения долгосрочных целей, а также эффективной реализации стратегии инвестиционной деятельности предприятия. При этом тенденция развития системы управления инвестиционной деятельностью должна быть не только согласована со стратегией развития предприятия, но и в отдельные периоды (например, в условиях депрессии и кризиса) быть ее первоосновой.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная деятельность, активы, управления, ресурсы, технологический процесс, рынок.

Author details (in English)

**MANAGEMENT OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES' STRATEGIC
ASSETS UNDER CONDITIONS OF TECHNOLOGICAL PROCESSES
DEVELOPMENT**

Larysa Liubokhynets, Lesia Bushovska, Olga Poplavska

*Khmelnytsky National University,
11 Instytutska Str., 29016 Khmelnytsky, Ukraine
e-mail: Lubohinets@ukr.net*

Abstract. The important tasks of enterprises' investment activities are investigated in the article. The basic provisions for the further study of management processes are substantiated. An important task of enterprises' investment activities is to choose the most effective ways for investments in order to increase their competitive status, increase profitability and ensure further successful functioning.

It is shown that in the conditions of weak economic development, low purchasing power of legal entities and individuals, their low level of profitability, enterprises should give preferences to real investments, in particular, to ensure optimal selection of certain types of

assets as investment objects, since the domestic financial services market requires significant improvement for creating opportunities to provide financial instruments of enterprises as financial investment services consumers. Trends in management development determine the direction of enterprise behavior in the field of research and development aimed at creating sufficient capacity to take into account changes in the external environment and the achievement of long-term goals, as well as the effective implementation of the enterprise investment strategy. At the same time, the tendency of the investment activity management system development should not only be consistent with the strategy of the enterprise' development but also to be its basic during some periods (for example, in the conditions of depression and crisis).

Keywords: investments, investment activity, assets, management, resources, technological process, market.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19llsrtp.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Liubokhynets, L., Bushovska, L. & Poplavska, O. (2019) Upravlinnia stratehichnymy aktyvamy mashynobudivnykh pidpriemstv za umov rozvytku tekhnolohichnykh protsesiv [Management of strategic assets of machine-building enterprises under conditions of technological processes development]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 21, no. 2, pp. 88-96. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19llsrtp.pdf>

Використана література:

1. Багацька К. В. Підходи до оцінки ринкової активності підприємств реального сектора економіки. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2014. № 1 (11). С. 50-56.
2. Дашко І. М. Аналіз впливу чинників на рівень ризику вкладення інвестицій в машинобудівні підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20.1. С. 206-211.
3. Інвестиційний клімат в Україні. Міністерство закордонних справ України. URL: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/invest-climat>
4. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця та ін. НАН України. Київ. 2015. 336 с.
5. Матросова В. О. Пошенова К. С. Управління розвитком нематеріальних активів підприємства *Вісник НТУ «ХПІ»* 2012. №13. С. 51-56. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/6786/1/vestnik_HPI_2012_13_Poshenova_Upravlinnia.pdf

References

1. Bahatska, K. V. (2014) Pidkhody do otsinky rynkovoї aktyvnosti pidpriemstv realnoho sektora ekonomiky [Approaches to estimation of market activity of enterprises of the real sector of economy]. *Ekonomika: realii chasu. Naukovyi zhurnal*, no 1 (11), pp. 50-56.
2. Dashko, I. M. (2010) Analiz vplyvu chynnykiv na rivenj ryzyku vkladennja investycij v mashynobudivni pidprijemstva [An analysis of factors' influence on the level of risk of investing in machine building enterprises]. *Scientific herald of NLTU of Ukraine*, vol. 20.1, pp.206-211.
3. Investytsiinyi klimat v Ukraini. Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy. [Investment climate in Ukraine. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine.]. [Electronic resource] - Available at: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/invest-climat> (accessed 10 september 2019).

4. Innovacijna Ukrajina 2020: nacionaljna dopovidj (2015) [*Innovative Ukraine 2020: A national report for the total.*] Rev. V.M. Heitz and others; NAS of Ukraine. Kuiv, 336 p. (in Ukrainian)
5. Matrosova, V. O., Poshenova, K. S. (2012) Upravlinnya rozvytkom nematerialnyh aktyviv pidpriemstva [Management of development of intangible assets of the enterprise]. *Vestnyk NTU «KhPY»*, no.№13, pp.51-56. [Electronic resource] Available at: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/6786/1/vestnik_HPI_2012_13_Poshenova_Upravlinnia.pdf (accessed 10 september 2019).

© 2019 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
You are free to:
Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
Under the following terms:
Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
No additional restrictions
You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

